

FLAGA

BIULETYN POLSKIEGO TOWARZYSTWA WEKSYLOLOGICZNEGO

ISSN 1509-2429

Numer 1(25) – kwiecień-czerwiec 2014

**Czym jest weksylologia? • Terminologia weksylologiczna • Historia biało-czerwonej
Dzień Flagi w procesie legislacyjnym • Ustawodawstwo weksylologiczne • Protokół
flagowy • Flagi na Świecie • Biało-czerwona w poezji**

www.weksylologia.pl

Od Redakcji

Po prawie trzynastoletniej przerwie przedstawiamy Państwu pierwszy w tym roku numer biuletynu naszego towarzystwa. Chcemy, zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej, utrzymywać kontakt z członkami PTW oraz wszystkimi osobami zainteresowanymi weksylogią. Będziemy się starali wydawać biuletyn co najmniej cztery razy w roku.

Termin weksylogia wprowadził w 1962 r. dr Whitney Smith, Amerykanin, założyciel pierwszego na świecie profesjonalnego ośrodka badania flag: The Flag Research Center. Pochodzi on od *vexillum* – nazwy sztandaru armii rzymskiej.

Polskie Towarzystwo Weksylogiczne zostało założone w 1992 r., a w dwa lata później zostało oficjalnie zarejestrowane. W 1995 r. PTW zostało członkiem Międzynarodowej Federacji Towarzystw Weksylogicznych (Federación Internacional de Asociaciones Vexilológicas - FIAV). Białą-czerwoną flagę towarzystwa; prezentowaną obok nazwy biuletynu, zaprojektował pierwszy jak i obecny prezes PTW kol. Andrzej Bebłowski według pomysłu dr Ottfrieda Neubeckera – czołowego niemieckiego weksyloga i heraldyka. Łączy ona polskie barwy narodowe i kształt litery W (weksylogia).

Do największych osiągnięć towarzystwa należy organizacja w 1995 r. XVI Międzynarodowego Kongresu Weksylogicznego w Warszawie, który zgromadził uczestników z 27 państw ze wszystkich kontynentów. PTW było również współorganizatorem wystawy „Godło i barwa Polski samorządowej”, która miała miejsce w Warszawie w 1998 r. oraz związanej z nią konferencji naukowej. Ekspozycja flag była w późniejszych miesiącach prezentowana m.in. w Łodzi i Gliwicach.

Obecny numer biuletynu poświęcamy prawie w całości polskiej fladze w związku z dziesiątą rocznicą Dnia Flagi, obchodzoną jak co roku 2 maja. Przybliżamy jej historię, polskie ustawodawstwo dotyczące flagi, proces legislacyjny związany z wprowadzeniem Dnia Flagi, wiersze o niej, a także jak to wygląda na Świecie. Prezentujemy również historię naszego Towarzystwa oraz wyjaśniamy terminologię weksylogiczną.

Krzysztof Jasieński

*Patrząc na flagę państwową dociekliwy umysł widzi nie tylko flagę,
lecz samo państwo i niezależnie od jego symboli
i insygniów widzi na fladze przede wszystkim
formę rządów, pryncypia, prawdy i historię narodu, który ją używa.*

Henry Ward Beecher¹

¹ Henry Ward Beecher (1813-1887) – amerykański duchowny protestancki, reformator społeczny, zwolennik zniesienia niewolnictwa.

Czym jest weksylogia?

Wydaje się, że zarówno słowo *weksylogia* jak i zakres zainteresowania członków Polskiego Towarzystwa Weksylogicznego (PTW) nie są znane i rozumiane; nawet wśród humanistów. Gdy pojęcie *weksylogia* pojawiło się po raz pierwszy w polskiej prasie, a było to na początku lat sześćdziesiątych dwudziestego wieku, w ilustrowanym tygodniku *Dookoła Świata*, autor notatki, pośpieszył z wyjaśnieniem, że nie jest to żadna nowa gałąź medycyny tropikalnej, czy automatyczny sposób przekładania torów w kolejnictwie, ani nie oznacza postępu w bankowości.

Wątpliwości wyjaśnić może tekst drugiego rozdziału statutu PTW. Zajmuje się ono badaniem flag, sztandarów itp.; gdyż właśnie łacińskie *vexillum* to znak, w postaci chorągwi czy sztandaru, oddziału wojska czy urzędu cywilnego.

Wydzielanie się nowych, węższych, dyscyplin z istniejących, i stale rozwijających się dziedzin nauki, jest zjawiskiem typowym. Tak też było z weksylogią.

Chorągwie i proporce istnieją od starożytności, nie tylko w naszej cywilizacji (choćby owe *vexilla* w Cesarstwie Rzymskim), ale i w Azji. Całe średniowiecze, i czasy późniejsze miały do czynienia ze znakami wojskowymi w postaci płata tkaniny na drążku, i z banderami w żegludze. Eksplozja występowania znaków chorągiewnych (flagowych) nastąpiła w XIX wieku w związku z ruchami wyzwolenческими i niepodległościowymi. W dwudziestym wieku dochodzą do tego znaki nowych państw. Władze każdego kraju wprowadzają znaki chorągiewne różnych swoich służb. Ponadto licznie powstające organizacje polityczne, społeczne, sportowe, turystyczne, gospodarcze, też posługują się flagami. Do tego dochodzi reklama na tkaninie, powiewająca przed punktami dystrybucji hurtowej czy detalicznej, a nawet wyrażanie pewnych myśli, idei, dążeń czy intencji („flaga Ziemi”, flaga równości ras) też manifestuje się flagami. W czasach nam współczesnych dochodzą stale flagi samorządów, miast i terytoriów.

Bogactwo wzorów i form rodzi konieczność umiejętności rozszyfrowywania znaku chorągiewnego, oraz ustalenia hierarchii w ich okazywaniu. W tym tkwi przyczyna rodzenia się zainteresowań problematyką weksylogiczną, a co za tym idzie, i stowarzyszenie się zainteresowanych w organizacjach różnego typu. Już w roku 1965 odbył się pierwszy międzynarodowy kongres weksylogiczny (Muiderberg, Holandia). W ślad za tym zaczęły powstawać towarzystwa weksylogiczne.

Wytworzyła się odrębna dyscyplina wiedzy poświęcona obiektom, nie będącym przedmiotem wyłącznego zainteresowania innych dziedzin nauki, rozpatrywana z nowego, oryginalnego punktu widzenia. Studia te mają też swoją, odrębną metodę badawczą. Nowa dyscyplina wiedzy włączona została do grupy *pomocniczych nauk historii, obok heraldyki*, do której jest podobna, i ma z nią wiele wspólnego. Trzeba wszakże zauważyć, że wiele różni je od siebie (np. nie obowiązują tu ścisłe reguły heraldyczne). Ze względu na flagi współcześnie używane i nowo kreowane musi mieć wiele wspólnego naukami politycznymi i teorią prawa, wojskowością i psychologią społeczną, a także i z estetyką (łączy się więc i ze sztukami pięknymi). Z punktu widzenia własności materialnych obiektów zainteresowania weksylogii – tzw. *weksyliów* (tą ogólną nazwą obejmujemy chorągwie, sztandary, bandery, flagi, proporce i itp., np. *ptomienie* przy trąbkach wojskowych), weksylogia wiąże się przemysłem włókienniczym i tekstylnym, rzemiosłem artystycznym, a także konserwacją tkanin i muzealnictwem.

Nazwa nowej dyscypliny zaproponowana została przez amerykańskiego badacza, dr Whitney'a Smitha w 1962 roku, choć nie wszędzie została jednakowo przyjęta. W języku niemieckim bardziej popularnym jest słowo *Fahnenkunde* lub *Flaggenkunde*. Analogicznie w rosyjskim *Flagowiedienije*. Zdecydowany sprzeciw słowu weksylogia (pochodzenie łacińskie, ale zaproponowane w Ameryce) zanotowano w Holandii. Tamtejszy flagoznawca Klaes Sierksma, na nazwę dyscypliny faworyzował słowo banistiek (po polsku byłaby to „banistyka”). Kultura polska, szczególnie sarmacka, tak związana z łaciną (pamiętajmy, że naszego władcę poprzedzał

zawsze *vexillifer* z chorągwią Rzeczypospolitej), przystała na nazwę **weksylogia**. Za tym słowem poszła cała terminologia fachowa.

Konieczne stały się pewne ustalenia wiążące weksylogów, np. sprawa zasad tworzenia nowych flag. Jest to bardzo ważna sprawa, gdyż przeróżne zarządy czy rady, miast lub gmin lub konsorcjów, zwracają się do weksylogów z prośbą o radę przy projektowaniu nowych znaków flagowych. Zasady takie sformułowano już w 1969 roku. Drugą sprawą jest metoda opisu flagi i przedstawiania barw na rysunkach graficznych, czarno-białych; i tu poczyniono międzynarodowe ustalenia, nie wykluczające narodowych tradycji w tym względzie.

Weksylogolodzy interesują się dawnymi wydawnictwami dotyczącymi flag i chorągwi. Badając porównawczo stare ilustracje w katalogach i inwentarzach dochodzi się do dokładniejszego przedstawienia dawnych obiektów, które fizycznie nie wytrzymały próby czasu. Przedstawienia weksyliów znajdują się także na dawnych monetach (już od XI w.), i na mapach morskich, tzw. portulanach (pierwsze w XIV stuleciu). Od XVII wieku mamy już specjalistyczne wydawnictwa i opisy chorągwi władców i ich państw; najczęściej wydawane na użytek flot. Popularne są tablice flagowe; począwszy od Allarda (1649) i Danckertsa (ok. 1700) do współczesnych (wydawane przez duże instytucje, takie jak banki, towarzystwa żeglugowe czy wydawnictwa kartograficzne). Weksylogolodzy z uwagą śledzą oficjalne opisy flag w dokumentach ustawodawczych.

Oprócz druków zwartych – książek, broszur, w poszczególnych krajach wydawane są czasopisma, poświęcone wyłącznie flagom. Pierwszym był *Flag Bulletin* ukazujący się nieprzerwanie od jesieni 1961 roku. Po nim i w innych krajach pojawiły się ciekawe periodyki. Niniejszy numer jest kontynuacją, po dłuższej przerwie, wydawanego od 1999 roku własnego pisma Polskiego Towarzystwa Weksylogicznego.

Jednym z najstarszych i najbardziej wartościowych pomników światowej literatury weksylogicznej jest Jana Długosza *Banderia Prutenorum* przedstawiająca rysunki chorągwi krzyżackich, i tegoż autora opis chorągwi oddziałów walczących pod komendą króla Władysława Jagiełły.

Będziemy starali się, zarówno w biuletynie, jak i na naszej stronie internetowej, przybliżyć dorobek polski w zakresie weksylogii.

Wszystkie zagadnienia weksylogiczne, poruszane w literaturze fachowej, i będące przedmiotem obrad konferencji, sympozjów i kongresów międzynarodowych muszą być przedstawione polskiej opinii: badaczom, parlamentarzystom, radnym, dziennikarzom i osobom zainteresowanym. Temu ma służyć niniejsze wydawnictwo.

Andrzej Bebłowski

Terminologia weksylogiczna

Poniżej przedstawiamy ogólne pojęcia występujące w terminologii weksylogicznej oraz wyjaśniamy co to jest *flaga* w jakie są jej rodzaje.

TERMINY OGÓLNE

BARWY - zestaw dominujących kolorów herbu, najczęściej godła i tarczy, np. barwy państwowe, barwy miejskie. Stosowane na FLAGACH i innych WEKSYLIIACH, a także KOKARDACH, SZARFACH i draperiach.

VEXILLUM - sztandar rzymski, używany głównie w kawalerii. Kwadratowy PŁAT udrapowany u góry, na dole przytwierdzony do poprzeczki umocowanej do DRZEWCZA tuż pod GŁOWICĄ w kształcie grotu.

WEKSYLIIUM - znak rozpoznawczy wykonany z tkaniny naturalnej lub syntetycznej, rzadko z papieru, mocowany do DRĄŻKA, DRZEWCZA lub liny.

Weksylium najczęściej składa się z PŁATA wszytego w GURT lub zakończonemu w części czołowej RĘKAWEM. Strona odwrotna płata jest zazwyczaj odbiciem lustrzanym strony głównej. Istnieją również weksylia (SZTANDARY oraz niektóre FLAGI i PROPORCZYKI), w których strona główna płata (awers) i strona odwrotna płata (rewers) wykonane są z dwóch oddzielnych, trwale połączonych części tkaniny o odmiennych wzorach.

Płat dużych rozmiarów może być zszyty z kilku kawałków tkaniny. Figury i godła są aplikowane, haftowane lub malowane. Weksylia o szerokości do 2 metrów mogą być drukowane.

Wszystkie weksylia dzieli się na **rodzaje**, z których najczęściej spotykanymi są: FLAGA, BANDERA, SZTANDAR, PROPORCZYK i CHORAĞIEWKA.

W poszczególnych rodzajach mogą występować szczególne **odmiany** (np. FLAGA PAŃSTWOWA, FLAGA NARODOWA, FLAGA URZĘDOWA i inne).

Część rodzajów i odmian weksyliów może różne **formy** (np. FLAGA CEREMONIALNA, FLAGA STOLIKOWA) lub szczególne **kszałty** (np. BANNER, GONFALON, GONFANON).

Niektóre weksylia mogą mieć określony **wzór** (np. CHORAĞIEW HERALDYCZNA, FLAGA HERBOWA).

WEKSYLOID - znak bojowo-rozpoznawczy złożony z drewnianego lub metalowego pręta i umocowanego u góry emblematu wykonanego z włosia, skóry, futra, kości, piór, drewna lub metalu (np. buńczuk). Używany od czasu utworzenia zorganizowanych społeczności do czasu pojawienia się WEKSYLIÓW. Czasem słowo weksyloid można zastąpić słowem sztandar jeśli taki znak był typowy i szeroko używany w dawnym wojsku (np. metalowe orły legionów rzymskich).

WEKSYLOLOG - badacz wszelkiego rodzaju WEKSYLIÓW i WEKSYLOIDÓW.

WEKSYLOGIA - nauka zajmująca się badaniem historii, znaczenia, kompozycji, zasad tworzenia, symboliki i użycia wszelkiego rodzaju WEKSYLIÓW i WEKSYLOIDÓW. Termin ten łączy łacińskie *vexillum* (sztandar) i greckie *logos* (nauka).

FLAGA

FLAGA (r)² - weksylium mocowane do DRZEWCZA lub liny; najbardziej rozpowszechniony rodzaj weksyliów używanych na lądzie, a na morzu znak przysługujący wojskowym (FLAGA RANGOWA), dostojnikom państwowym (FLAGA FUNKCYJNA) i statkom pełniącym określony rodzaj służby (FLAGA SŁUŻBOWA).

Każde państwo i niemal każde terytorium zależne na świecie ma co najmniej jedną flagę będącą jego znakiem rozpoznawczym (FLAGA PAŃSTWOWA). W wielu państwach istnieją dwie flagi NARODOWA i URZĘDOWA. Najczęściej różnią się tym, że flaga narodowa z herbem państwowym jest flagą urzędową.

Jedynym wyjątkiem na świecie jest polska „flaga państwowa z godłem” (błąd merytoryczny w konstytucji i ustawie; jest to herb a nie godło), która jest flagą urzędową jedynie polskich przedstawicielstw za granicą. Pełni ona również rolę BANDERY CYWILNEJ i FLAGI LOTNICTWA CYWILNEGO, a ponadto jest używana przez kapitanaty (bosmanaty) portów.

Dalsze odmiany flag oznaczających przynależność państwową w wielu państwach to FLAGA LOTNICTWA CYWILNEGO i FLAGA LOTNICTWA WOJSKOWEGO.

Własne flagi ma często poczta, służba celna i straż graniczna. W większości państw świata używane są również flagi regionalne (województw, prowincji, stanów itp.) i lokalne (powiatów, gmin, miast). Flagi mają także zazwyczaj: policja, straż pożarna, partie polityczne, instytucje społeczne i polityczne, uczelnie, firmy przemysłowe, handlowe i usługowe, stowarzyszenia i osoby prywatne. Istnieją również FLAGI OKOLICZNOŚCIOWE i FLAGI SYGNALIZACYJNE.

² (f) – forma, (k) – kształt, (o) – odmiana, (r) – rodzaj, (w) – wzór

Flagi mogą też reprezentować organizacje międzynarodowe (np. NATO, ONZ), idee (np. flaga tolerancji, flaga Ziemi) i religie (np. flaga buddystów).

FLAGA ARMATORSKA (o) - flaga towarzystwa żeglugowego lub przedsiębiorstwa, do którego należy dany statek handlowy lub pasażerski.

FLAGA CEREMONIALNA (f) - flaga wykonana z lepszego gatunku materiału, obszyta FRĘDZLĄ i umocowana na DRZEWCU z ozdobną GŁOWICĄ.

FLAGA FUNKCYJNA (o) - flaga przedstawicieli najwyższych władz państwowych lub wojskowych - premiera, ministra, szefa agencji państwowej, komisarza policji, szefa sztabu generalnego, generalnego inspektora sił zbrojnych itp.

FLAGA GŁOWY PAŃSTWA (o) - flaga prezydenta, króla, emira itp. Używana głównie dla oznaczenia miejsca, w którym przebywa głowa państwa (np. podnoszona na gmachu lub na głównym maszcie okrętu wojennego). Występuje też w formie CHORAĞIEWKI SAMOCHODOWEJ i FLAGI CEREMONIALNEJ.

FLAGA HERBOWA (w) - flaga z herbem umieszczonym na jednobarwnym PŁACIE.

FLAGA LOTNICTWA CYWILNEGO (o) - flaga podnoszona na lotniskach i lądowiskach cywilnych; jeden z państwowych znaków rozpoznawczych.

FLAGA LOTNICTWA WOJSKOWEGO (o) - flaga podnoszona na lotniskach i lądowiskach wojskowych; jeden z państwowych znaków rozpoznawczych.

FLAGA NARODOWA (o) -

1. flaga narodu, narodowości, grupy etnicznej lub językowej.
2. flaga używana przez obywateli i instytucje prywatne w państwach, w których istnieje odrębna państwowa FLAGA URZĘDOWA.

FLAGA OKOLICZNOŚCIOWA (o) - flaga używana dla identyfikacji konkretnej imprezy, rocznicy, uroczystości lub innego jednorazowego wydarzenia.

FLAGA PAŃSTWOWA (o) - główne weksylium państwa, używane przez władze, instytucje państwowe, samorządowe i prywatne, a także przez obywateli. W niektórych państwach istnieją odrębne flagi odrębne dla władz i instytucji państwowych (państwowa FLAGA URZĘDOWA) oraz dla obywateli i instytucji prywatnych (FLAGA NARODOWA).

FLAGA PILOTA (o) - flaga noszona na statkach pilotowych w porcie i na redzie.

FLAGA RANGOWA (o) - flaga określająca rangę wojskową najwyższych oficerów sił lądowych (generałowie), marynarki wojennej (admirał, wiceadmirał, kontradmirał) lub lotnictwa wojskowego (generałowie). Używana na głównym maszcie okrętu wojennego, a także w formie CHORAĞIEWKI SAMOCHODOWEJ i FLAGI CEREMONIALNEJ.

FLAGA SŁUŻBOWA (o) - flaga noszona przez statki, określająca rodzaj pełnionej przez nie służby (sanitarna, celna, łamanie kodów, pożarnicza itp.)

FLAGA STOLIKOWA (f) -weksylium niedużych rozmiarów, często w kształcie BANNERU, umocowane do drewnianego lub metalowego pręta z podstawką.

FLAGI SYGNALIZACYJNE (o) - flagi Międzynarodowego Kodu Sygnałowego oraz inne flagi używane do przekazywania informacji w sporcie, turystyce lub transporcie.

FLAGA URZĘDOWA (o) - flaga przysługująca wyłącznie władzom państwowym (państwowa flaga urzędowa) lub samorządowym (np. flaga urzędowa gminy, miasta, powiatu).

HISTORIA BIAŁO-CZERWONEJ

Polska flaga państwowa złożona z dwóch pasów poziomych: białego i czerwonego – zgodnie z zasadami heraldyki – oparta jest na barwach herbu państwowego, którym jest orzeł biały w polu czerwonym. Pas górny – biały – oznacza orła białego, pas dolny – czerwony – pole tarczy herbowej. Mimo iż barwy te od początku były związane z polskim herbem państwowym do pojawienia się ich na fladze i przyjęcia za barwy narodowe wszystkich Polaków wiodła długa i zawiła droga. Początek tej drogi wyznacza pojawienie się orła jako godła książąt z dynastii Piastów

i podniesienie go do rangi najwyższego symbolu – godła państwowego.³

Karmazyn, często umieszczany na chorągwiach i proporcach, cieszył się popularnością w obyczaju szlacheckim. Uważano go za znakomitszy, bardziej godny odcień czerwieni. Chętnie strojono się w kosztowne suknie karmazynowe, które też z czasem stały się atrybutem możnowładztwa i szlachty. Magnatów i szlachtę z dziada pradziada nazywano „karmazynami”, w odróżnieniu od „tyków” i „szaraczków”. To zamiłowanie do szat karmazynowych wywodzi się ze średniowiecza, kiedy rycerstwo z upodobaniem używało w strojach purpury; barwa ta miała nawet opinię uprzywilejowanej.

Obyczaj sarmacki wyniósł karmazynową barwę ubioru do roli wyróżnika stanu szlacheckiego, dał też podstawę przysłowiu, że „cnota w czerwieni chodzi”. Mogło to być nie bez wpływu również na częstsze zastosowanie barwy czerwonej, a zwłaszcza jej odcienia karmazynowego, na chorągwiach, sztandarach i proporcach.

Za upowszechniającym się zastosowaniem bieli i czerwieni na chorągwiach nie poszło jeszcze formalne uznanie ich za barwy narodowe Polaków. Ukształtowanie się ich w znaczeniu symbolu państwa i narodu – jak w innych krajach – było dziełem czasów nowożytnych.⁴

Po raz pierwszy na szerszą skalę biel i czerwień pojawiły się w Warszawie w obchodzie pierwszej rocznicy uchwalenia konstytucji majowej, 3 maja 1792 r. Program obchodu zawczasu upraszał damy o wystąpienie w strojach białych z czerwonym, do czego warszawianki zastosowały się tak gorliwie, że już na kilka dni wcześniej nie można było dostać pąsowej wstążki. Na uroczystości w kościele Świętego Krzyża wystąpili „oficerowie w szyszakach i z szarfami przepasanymi przez ramie... Ganek napełniły damy w białych sukniach z pąsowymi wstęgami i szarfami...”. Te same stroje widać było w teatrze na wieczornym przedstawieniu *Kazimierza Wielkiego* Niemcewicza.⁵

Po raz pierwszy uregulowano prawnie barwy biało-czerwone w uchwale Sejmu Królestwa Polskiego z dnia 7 lutego 1831. Uchwala ustanawiała barwy biało-czerwone w pełnym rozumieniu polskiego obyczaju i tradycji, była też zgodna z prawidłami heraldyki. Barwy Orła polskiego i Pogoni litewskiej znalazły odpowiednik w znaku walczącego o wolność narodu. Biel i czerwień – poprzez kokardę – stały się formalnie barwami narodowymi.⁶

Izba Senatorska i Izba Poselska po wysłuchaniu Wniosków Komisji Sejmowych, zważywszy potrzebę nadania jednostajnej oznaki, pod którą winni się łączyć Polacy, postanowiły i stanowią:

Artykuł 1.

Kokardę Narodową stanowią będą kolory herbu Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego, to jest kolor biały z czerwonym.

Artykuł 2.

Wszyscy Polacy, a mianowicie Wojsko Polskie te kolory nosić mają w miejscu gdzie takowe oznaki dotąd noszonymi były.

Przyjęto na posiedzeniu Izby Poselskiej dnia 7 lutego 1831 roku.

W dwudziestym wieku pierwsza wielka manifestacja z godłem i barwami biało-czerwonymi została zorganizowana w Warszawie 3 maja 1916 r. w 125 rocznicę uchwalenia Konstytucji majowej. Po raz pierwszy od czasu powstania listopadowego ludność stolicy mogła jawnie manifestować swe patriotyczne uczucia. Miasto przybrało odświętny wygląd. Domy, ulice i place ozdobiono chorągwiemi o barwach narodowych, wizerunkiem orła, transparentami. Komitet Uroczystego Obchodu Roczniczy 3 maja wzywał przy tym w odezwie „do zachowania pewnej jednolitości barw oraz, o ile można, harmonijnej linii w strojeniu w strojeniu okien i balkonów”. Zalecał też: „dawne flagi (rosyjskie), będące w posiadaniu każdego gospodarza

³ Russocki S., Kuczyński S., Willaume J. – Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej. Państwowe Wydawnictwo „Książka i Wiedza”, Warszawa 1978, s. 95-96.

⁴ Tamże, s. 118.

⁵ Tamże, s. 135-136.

⁶ Tamże, s. 163.

domu, można stosować po usunięciu koloru szafirowego”. Z uwagi na to, iż kwestię odcieni barw i ich porządku na fladze traktowano jeszcze wówczas z dużą dowolnością, Komitet Obchodu podkreślał, że „... na mocy uchwały sejmu z 1831 r. barwami polskimi są biała i czerwona, nie zaś czerwona i biała, toteż na flagach wywieszanych barwa biała powinna znajdować się u góry, a czerwona u dołu, nigdy zaś odwrotnie”. Również dzienniki przypominały prawidłową kolejność barw. Nie zapobiegło to jednak pojawieniu się flag, a także popularnych wówczas kokard, o niewłaściwym zestawieniu kolorów. Podobne błędy i niekonsekwencje zdarzały się często w tym czasie – i nawet później⁷ - gdy odradzające się państwo polskie przywracało po latach niewoli wszystkie swe godła i symbole.⁸

Dnia 1 sierpnia 1919 r. sejm uchwalił ustawę o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z dnia 28 sierpnia 1919 r., nr 69, poz. 416). Miała ona charakter tymczasowy, „dopóki nie zostaną ustalone granice Państwa Polskiego i dopóki konstytucja nie określi godeł, barw państwowych, jak i tytułów urzędów i instytucji państwowych. Ustawa wprowadziła przede wszystkim wzór herbu państwowego i pieczęci Rzeczypospolitej Polskiej. Punkt 3 artykułu 1. Brzmiał: „Za barwy Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się kolory biały i czerwony w podłużnych pasach, równoległych, z których górny – biały, dolny zaś – czerwony. Była jednak mało precyzyjna w opisach i rysunkach wzorów, zwłaszcza w odniesieniu do sztandarów pułkowych. Dokładne ich wzory podane zostały dopiero w 1921 r. w kolorowej broszurze *Godło i barwy Rzeczypospolitej Polskiej* z tekstem Stanisława Łoży i rysunkami według projektu Zygmunta Czaykowskiego.

Godło i barwy oraz flagi, chorągwie i sztandary według ustalonych przez sejm wzorów były w użyciu do końca 1927 r. Pewne zmiany przyniosło rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. nr 115, poz. 980), uchylające tekst ustawy z 1 sierpnia 1919 r. Ustanawiała ono nowy wzór godła państwowego; w zakresie barw państwowych nie wprowadzało zmian, słusznie jednak precyzowało odcień czerwieni, który winien odpowiadać barwy cynobru.

Powyższe rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej było w latach 1930, 1933 i 1937 zmieniane. Uzupełnienia dotyczące barw państwowych i flagi były niewielkie. I tak w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 30 listopada 1930 r. ustalono, że flagą państwową jest płachta o barwach państwowych.

W 1939 r. ogłoszono jako ostatecznie obowiązujący uzupełniony i zmieniony tekst rozporządzenia Prezydenta z 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. z dnia 10 stycznia 1939 r., nr 2, poz. 8). Rozporządzenie nie zmieniało barw i kształtu flagi.⁹

W czasie drugiej wojny światowej barwy biało-czerwone stały się znakiem bojowym Polski walczącej, były symbolem niezłomności narodu, hartu ducha, woli zwycięstwa. Zawieszane nielegalnie, pod groźbą śmierci, w dniach świąt narodowych na ulicach miast polskich, krzepiły serca, budziły nadzieję, dodawały otuchy. Biel i czerwień były wyzwaniem rzuconym wrogowi.

Flagi biało-czerwone powiewały nad Warszawą w czasie powstania (np. na gmachu Towarzystwa Ubezpieczeń Prudential, ówczesnienajwyższym budynku w stolicy). Umieszczane były przez polskich żołnierzy w miejscach ich zwycięskich bitew. W dniu 18 maja 1944 r. na ruinach klasztoru na wzgórzu Monte Cassino czy 2 maja 1945 r. na szczycie pruskiej kolumny zwycięstwa w Berlinie.¹⁰

Po drugiej wojnie światowej, w narzuconym przez Rosję Sowiecką systemie polityczno-gospodarczym, narodowe barwy po raz pierwszy określiła Konstytucja PRL z dnia 22 lipca 1952 r.,

⁷ Obecnie również zdarzają się błędy w układzie barw kokardy narodowej.

⁸ Russocki S., ... s. 201-202.

⁹ Tamże, s. 209-2014.

¹⁰ Można spotkać się z opiniami, że Dzień Flagi został ustanowiony na pamiątkę tego wydarzenia. Nie jest to trafne rozumowanie ponieważ, pomimo całego piękna tego dnia, wypełnia on lukę pomiędzy dniami ustawowo wolnymi, czyli 1 i 3 maja.

której artykuł 89 ma następujące brzmienie: „Barwami Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej są kolory biały i czerwony”.

Kwestię wyglądu flagi państwowej uregulował dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z dnia 31 grudnia 1955 r., nr 47, poz. 315). Dekret uchylił przepisy obowiązujące w II Rzeczypospolitej. Określił, że barwami PRL „są kolory biały i czerwony w dwóch poziomych pasach równoległych równej szerokości i długości, z których górny jest biały a dolny czerwony, odpowiadający barwie cynobru”, zaś flagą państwową jest prostokątny płat tkaniny o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Błędnie natomiast określono wymiary płata podając stosunek szerokości flagi do jej długości jako 3:8. Błąd ten naprawiono po trzech miesiącach, ale wcześniej wydrukowano w czterech językach oficjalną broszurę „Bandery, flagi i proporce stosowane w Marynarce Wojennej PRL”, gdzie zamieszczono wizerunek flagi w proporcji 3:8. Wywołuje to do dnia dzisiejszego pewne zamieszanie wśród zagranicznych weksylogologów.

W 1980 r. wprowadzono kolejne uregulowania prawne dotyczące flagi. Ustawa z dnia 31 stycznia (Dz. U. nr 7, poz. 18) określiła po raz kolejny barwy biało-czerwone używając do tego celu modelu przestrzeni barw (CIELUV), mierzącego do zlinearyzowania percepcji różnic kolorów przez oko ludzkie. Ustawa zabraniała podnoszenia i eksponowania przez obywateli flagi w dni inne niż ustawowo uznane za świąteczne. Do 15 lipca 1985 za nieuprawnione użycie flagi państwowej groziła kara aresztu do roku i grzywna w wysokości 10000 zł, lub jedna z tych kar.

Zmiany ustrojowe w Polsce po 1989 r. nie doprowadziły do wprowadzenia nowej, dobrze skonstruowanej pod względem historycznym i prawnym ustawy o polskiej fladze i pozostałych symbolach narodowych. Parlamentarzyści kolejnych kadencji sejmu ograniczyli się tylko do nowelizowania komunistycznej ustawy z 1980 r. I tak w 1990 roku zmieniono art. 7 ust. 1 określający na jakich budynkach organów państwowych i państwowych jednostek organizacyjnych podnosi się flagi z okazji uroczystości oraz świąt i rocznic państwowych.

Kolejna nowelizacja ustawy z dnia 20 lutego 2004 r. (Dz. U. nr 49, poz. 467) pozwoliła każdemu obywatelowi używać barw Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w celu podkreślenia znaczenia uroczystości, świąt lub innych wydarzeń. Zezwolono na umieszczanie flagi na innych budynkach niż administracji publicznej i samorządowej. Ustanowiono 2 maja Dniem Flagi Rzeczypospolitej.

Celem tej ustawy była popularyzacja wiedzy o symbolach narodowych i wizualnych elementach polskiej tożsamości, które należy pielęgnować z pokolenia na pokolenie. W początkowym okresie obowiązywania znowelizowanej ustawy nie wprowadzono wytycznych wskazujących jak należy obchodzić Dzień Flagi.

W 2014 r. mija 10 rocznica ustanowienia Dnia Flagi. Z roku na rok wzrasta wśród społeczeństwa polskiego zainteresowanie flagą i pozostałymi symbolami narodowymi. Niestety brak jasno określonych zasad postępowania z flagą często prowadzi do braku jej poszanowania, a nawet sprofanowania. Ustawodawca nie podejmuje żadnych działań prowadzących do uchwalenia zupełnie nowej ustawy we właściwym kształcie. Należy również wprowadzić Kodeks Flagowy (np. na wzór amerykański) i uczyć społeczeństwo historii flagi narodowej oraz szacunku do niej.

Krzysztof Jasiński

Flaga w polskim ustawodawstwie

Dz.U. 2010 nr 18 poz. 96	Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych. (obowiązujący)
Dz.U. 2005 nr 235 poz. 2000	Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 listopada 2005 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych. (obowiązujący)
Dz.U. 2005 nr 172 poz. 1439	Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (obowiązujący)
Dz.U. 2005 nr 128 poz. 1067	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie opuszczenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. (wygaś)
Dz.U. 2005 nr 54 poz. 482	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 kwietnia 2005 r. w sprawie opuszczenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. (wygaś)
Dz.U. 2005 nr 1 poz. 1	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 stycznia 2005 r. w sprawie opuszczenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. (wygaś)
Dz.U. 2004 nr 49 poz. 467	Ustawa z dnia 20 lutego 2004 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej. (objęty tekstem jednolitym)
Dz.U. 2004 nr 41 poz. 385	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 marca 2004 r. w sprawie opuszczenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. (wygaś)
Dz.U. 2002 nr 34 poz. 324	Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad podnoszenia flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej przez polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne oraz inne oficjalne przedstawicielstwa i misje za granicą. (obowiązujący)
Dz.U. 2001 nr 98 poz. 1072	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 września 2001 r. w sprawie opuszczenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. (wygaś)
Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (obowiązujący)
M.P. 1997 nr 42 poz. 423	Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 lipca 1997 r. w sprawie opuszczenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej. (uznany za uchylony)
Dz.U. 1990 nr 10 poz. 60	Ustawa z dnia 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej. (obowiązujący)

Dz.U. 1985 nr 23 poz. 100	Ustawa z dnia 10 maja 1985 r. o zmianie niektórych przepisów prawa karnego i prawa o wykroczeniach. (obowiązujący)
Dz.U. 1980 nr 7 poz. 18	Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej. (obowiązujący po zmianach)
M.P. 1973 nr 13 poz. 78	Uchwała Rady Państwa z dnia 8 marca 1973 r. w sprawie zasad obchodów ogólnokrajowych i lokalnych uroczystości państwowych. (nieobowiązujący-przyczyna nieustalona)
Dz.U. 1956 nr 7 poz. 43	Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 lutego 1956 r. o sprostowania błędów w dekreście z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych. (uchylony)
Dz.U. 1955 nr 47 poz. 314	Dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych. (uchylony)
Dz.U. 1952 nr 33 poz. 232	Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. (uznana za uchyloną)
Dz.U. 1939 nr 2 poz. 8	Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 października 1938 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach. (uchylony)
Dz.U. 1930 nr 80 poz. 629	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach. (nieobowiązujący)
Dz.U. 1927 nr 115 poz. 980	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach. (nieobowiązujący)
Dz.U. 1919 nr 69 poz. 416	Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej. (uchylony)

Dzień Flagi w procesie legislacyjnym

Pomysłodawcą wprowadzenia w Polsce Dnia Flagi był poseł Edward Płonka. Pragnął on przywrócić polskiej fladze należny jej szacunek i godnie ją uhonorować. Wykazał się inicjatywą ustawodawczą i przy aprobacie ówczesnego marszałka Sejmu Donalda Tuska wraz z redaktorem Andrzejem Zaporowskim przygotował ogólny kształt ustawy o fladze w styczniu 2003 roku. Droga do przyjęcia ustawy okazała się jednak długa i żmudna. Należało przekonywać do tego pomysłu wielu posłów i przeprowadzić wiele konsultacji ze specjalistami od heraldyki i weksylogologii.

W dniu 15 października 2003 roku przekazano marszałkowi Sejmu Markowi Borowskiemu projekt ustawy o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej. Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem upoważniono posła Edwarda Płonkę. Wniosek podpisało 37 posłów. W uzasadnieniu do projektu napisano: „Są sprawy, o których niewiele się mówi, mimo ich niepodważalnego znaczenia dla każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej. Właśnie takimi są: flaga i barwy narodowe oraz godło – dobra narodowe chronione ustawą. Informacja o prawie do korzystania z tych symboli jest bardzo znikoma zarówno w podręcznikach szkolnych, jak również

w mediach. Niewiele osób wie, że obecny stan prawny zakazuje obywatelom używania flagi państwowej poza dniami świąt państwowych. Polska należy do krajów posługujących się dwoma oficjalnymi flagami państwowymi, o czy także zapewne większość Polaków nie wie.

Jedną flagą państwową Polski to jedynie prostokątny płat tkaniny o barwach biało-czerwonych. Ten wzór flagi używany jest w kraju. Drugą flagą Polski, używaną za granicami naszego państwa, jako flagą przedstawicielstw dyplomatycznych (na morzu jako bandera handlowa, używana także przez Polonię Amerykańską), posiada dodatkowo pośrodku białego pasa godło¹¹ Rzeczypospolitej Polskiej.

Dla rozszerzenia wiedzy i propagowania informacji o symbolach narodowych, w duchu patriotycznym, Platforma Obywatelska wnioskuje o uchwalenie dnia 2 maja Dniem Flagi Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z proponowaną nowelizacją powołanej wyżej ustawy, Dzień Flagi obchodzony byłby bez patosu, ale w duchu patriotycznym, w przededniu Święta 3 Maja.

Pragniemy zwrócić szczególną uwagę, że nie wnioskujemy o święto flagi, lecz o Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej. Ma to znaczenie dla charakteru jego obchodów. Święto bowiem ma inny status i inną rangę, a w konsekwencji wiąże się zazwyczaj z dniem wolnym od pracy. Platforma Obywatelska nie ma zamiaru zabiegać o ustanowienie kolejnego dnia wolnego od pracy, a jedynie o przypomnienie historii i tradycji symboli narodowych. Wybór 2 maja na Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej nie jest przypadkowy, gdyż jest to ten moment, w którym Polakom towarzyszą refleksje o szczytnych kartach historii Polski. Jest to także Światowy Dzień Polonii. Podobnie jak w wielu krajach m.in. w Szwecji i USA, chcielibyśmy, aby Dzień Flagi obchodzony był w Polsce radośnie, na piknikach i festynach, aczkolwiek w sposób przypominający o szacunku i czci dla symboli narodowych.

Drugim ważnym aspektem nowelizacji powołanej ustawy wyżej ustawy jest unormowanie stanu prawnego w taki sposób, aby możliwe było używanie flagi narodowej nie tylko w czasie świąt państwowych i w określonych przepisami sytuacjach, ale w każdy dzień roku, z zachowaniem należytej czci i szacunku.

W obecnym stanie prawnym, użycie flagi poza świątami państwowymi, budzi wiele wątpliwości. Niektóre interpretacje prawne dowodzą, że w takich przypadkach użytkownicy flag narażeni są na sankcje prawne. Celem przyświecającym niniejszej nowelizacji było umożliwienie wyjęcia narodowych symboli z gablot i odpolitycznienie ich używania. Ustawa nie pociąga za sobą wydatków budżetowych. Przedmiotowa ustawa nie jest objęta regulacjami prawa unijnego.”

Biuro Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu RP w dniu 27 października 2003 r. wydało opinię prawną w sprawie nowelizacji ustawy stwierdzając, że przedmiot ustawy nie jest objęty zakresem regulacji prawa wspólnotowego ani obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Projekt ustawy przekazano 30 października 2003 r. do dalszych prac Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych.

12 listopada 2003 r. inna grupa posłów przekazała swoje zmiany do projektu ustawy. Zaproponowali skreślenie z projektu ustawy ust. 2 w art. 5 w brzmieniu: „Każdy ma prawo używać barw Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w celu podkreślenia znaczenia uroczystości, świąt lub innych wydarzeń” i dodać ust. 3 do art. 7 o treści: „Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej mają prawo wywieszać wszyscy obywatele polscy oraz mieszkający na terenie RP cudzoziemcy.” Te zmiany w projekcie uzasadniono w następujący sposób: „Celem nowelizacji jest zlikwidowanie anachronicznego przepisu, który enumeratywnie wylicza podmioty uprawnione do wywieszania flagi państwowej. W obecnym stanie prawnym obywatele polscy oraz mieszkający na terenie RP cudzoziemcy nie są uprawnieni do wywieszania flag przed swoimi domami, miejscami użyteczności publicznej etc. Tymczasem w większości krajów europejskich wywieszanie przez obywateli flag państwowych stanowi element identyfikacji społeczeństwa z państwem oraz prezentuje dumę narodową. Obecnie obowiązujące przepisy są pod tym względem

¹¹ Posiada oczywiście herb, a nie godło. Niestety posłowie i senatorowie do dnia dzisiejszego nie zmienili tego oczywistego błędu.

również zupełnie nie przystające do rzeczywistości, gdzie duża część Polaków wywiesza flagi narodowe na swoich domach i z okien swych mieszkań. Przepisy te pochodzą z okresu głębokiego komunizmu, gdy zwalczano wywieszanie flag narodowych przez obywateli podczas nieuzasadnionych przez władzę ludową świąt narodowych. Dodatkowo zgodnie z art. 49 § 2 kodeksu wykroczeń za publiczne wywieszanie flagi państwowej bez okoliczności wymienionych w art. 5 ust. 2 można otrzymać karę aresztu albo grzywny. Obecna nowelizacja znosi to absurdalne ograniczenie prezentowania flagi państwowej.”

Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych – po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz po rozpatrzeniu poselskich projektów ustaw na posiedzeniu w dniu 7 stycznia 2004 r. przedstawiła poprawiony projekt i zwróciła się do Sejmu o jego uchwalenie. W projekcie tym nie znalazł się jednak przepis wprowadzający Dzień Flagi.

Sejm na posiedzeniu w dniu 20 stycznia 2004 r. skierował ponownie projekt ustawy do Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych w celu rozpatrzenia wniosku i poprawek zgłoszonych w drugim czytaniu. Poseł S. Zadora złożył wniosek o odrzuceniu projektu ustawy w całości. Natomiast poseł E. Płonka wniósł o ustanowienie 2 maja Dniem Flagi RP.

Prezes Rady Ministrów Leszek Miller 21 stycznia 2004 r. przedstawił stanowisko Rządu wobec poselskich projektów ustaw. Generalnie Rząd poparł zmiany. Pewne wątpliwości budziła jedynie propozycja ustanowienia dnia 2 maja Dniem Flagi Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazywał, że popularyzację wiedzy o symbolach narodowych można osiągnąć innymi środkami, np.: poprzez współpracę ze środkami masowego przekazu, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami. Ponadto zaznaczył, że zaproponowana data 2 maja nie jest w żaden szczególnie sposób związana ani z historią Polski, ani z naszymi symbolami. W konkluzji uznał za celowe prowadzenie dalszych prac nad zmianą ustawy i negatywnie ocenił ustanowienie Dnia Flagi RP.

Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych na kolejnym posiedzeniu w dniu 23 stycznia 2004 r. odrzuciła wniosek posła Zadory i poparła poprawkę posła Płonki.

W dniu 29 stycznia 2004 r. na posiedzeniu Sejmu odbyło się trzecie czytanie całości projektu ustawy i przeprowadzono głosowanie. W głosowaniu wzięło udział 405 posłów. Za przyjęciem ustawy głosowało 397, przeciw 1 (Szarawarski Andrzej, SLD), wstrzymało się 7.

Ustawę przekazano Prezydentowi i Marszałkowi Senatu dnia 30 stycznia 2004 r. Senat zaproponował zamianę Dnia Flagi na Dzień Orła Białego, uznając godło za naczelną spośród symboli Rzeczypospolitej Polskiej.

Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych po rozpatrzeniu w dniu 17 lutego 2004 r. uchwały Senatu postanowiła przyjąć poprawkę wprowadzającą Dzień Orła Białego. Sejm poprawkę tą odrzucił i 23 marca przekazał ustawę Prezydentowi do podpisu.

Prezydent Aleksander Kwaśniewski podpisał ustawę 15 marca 2004 r.

KJ

Flaga pod kontrolą¹²

Po wprowadzeniu zmian w ustawie o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej, mając na uwadze ich doniosłość, ówczesny Prezes Najwyższej Izby Kontroli Mirosław Sekuła podjął decyzję o przeprowadzeniu kontroli *Używania symboli państwowych przez organy administracji publicznej*.

Celem kontroli było dokonanie oceny używania symboli państwowych Rzeczypospolitej Polskiej przez administrację publiczną oraz poznanie stanu wiedzy i świadomości społecznej w tej dziedzinie. Ponadto, kontrola miała umożliwić opracowanie zasad dobrej praktyki używania symboli państwowych przez administrację publiczną oraz obywateli. Zamierzeniem NIK było również przyczynienie się do upowszechnienia wiedzy na temat

¹² Opracowano na podstawie *Informacja o wynikach kontroli używania symboli państwowych przez organy administracji publicznej*. Najwyższa Izba Kontroli Departament Strategii Kontrolnej, Warszawa kwiecień 2005 r.

symboli państwowych, ich znaczenia, a także uwrażliwienie na występujące nieprawidłowości związane z ich używaniem.

Czynności kontrolne prowadzone były w okresie od 11 listopada 2004 r. do 6 stycznia 2005 r. Kontrolą objęto 13 jednostek, w tym 5 ministerstw, 2 urzędy wojewódzkie, 2 urzędy miasta i gminy, 2 urzędy gminy oraz Komendę Główną Policji i Graniczną Placówkę Kontrolną Straży Granicznej w Terespolu. Ponadto, na zlecenie NIK, Biuro Kontroli Wewnętrznej i Audytu Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy przeprowadziło kontrolę w 18 jednostkach dzielnicowych w Warszawie.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła sposób używania symboli państwowych przez organy administracji publicznej.

Zgodnie z ustawą, proporcja szerokości do długości flagi powinna wynosić 5:8. Tymczasem z dokonanego pomiaru 124 flag używanych przez jednostki kontrolowane wynikało, że flagi były aż 52 różnych rozmiarach. Jedynie dwie z nich charakteryzowały się prawidłowymi proporcjami, 25 miało proporcje w granicach tolerancji 5%, natomiast pozostałe 26 przekraczało tę granicę i mieściło się w przedziale proporcji od prawie 2:5 do ponad 3:4.

Kodeks Flagowy

W polskim ustawodawstwie nie określono zasad właściwego postępowania z flagą. Istnieją co prawda publikacje wskazujące jak należy eksponować polską flagę podczas różnych uroczystości i wystąpień, ale nie ma to mocy obowiązującej i często prowadzi do braku poszanowania zarówno polskiej flagi, jak i barw narodowych.

Polskie Towarzystwo Weksylogiczne uważa, że należy jasno określić w ustawie jak należy postępować z flagą zarówno w trakcie uroczystości i imprez o charakterze państwowym, jak również prywatnym.

Polecamy opracowany szczegółowo przez Alfreda Znamierowskiego Protokół flagowy na stronie: http://www.pl.info.pl/IHW_WWW/index.php?act=view&ktg=32&idt=125

Bibliografia¹³

1. A. P. – *Barwy narodowe*, „Gazeta Warszawska”, nr 40 z 1919.
2. Balzer Oskar – *W sprawie godła i słownictwa państwowego teraźniejszej Polski*, Lwów 1920.
3. Bełłowski Andrzej – *Flagi i bandery*, Warszawa 1979.
4. Bętkowski W. – *Herb, chorągwie i barwy narodowe polskie*, „Gazeta Lwowska”, nr 28 i 29 z 1920.
5. Borucki Marek – *Polskie symbole narodowe*. Mada, Warszawa 2006.
6. Chmiel Adam – *Barwa i chorągiew polska*. Biblioteka Krakowska Nr 56, Kraków 1919.
7. Chmiel Adam – *Jak powinna wyglądać chorągiew polska?*, Dodatek do „Ilustrowanego Kuriera Codziennego”, nr 115 z 1927.
8. *Chorągwie grunwaldzkich zwycięzców Jana Długosza*. Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1989.
9. Fischer A. – *Polskie barwy narodowe*, „Gazeta Lwowska”, nr 36 z 1919.
10. Guzek Krzysztof – *Barwy bieli i czerwieni. 70 lat znaków Państwa Polskiego*, „Polityka”, nr 45 z 1989.
11. K[amocki] F. – *Barwy narodowe*, „Gazeta Warszawska”, nr 38 z 1918.
12. Kamocki Franciszek – *O proporcjach, banderach, sztandarach i kokardach*, Warszawa 1917.
13. Kamocki Franciszek – *W sprawie naszych barw narodowych*, „Liberum Veto”, nr 12(16) z 1919.
14. Kobyliński Szymon – *Krótko o hymnie, orłach i barwach gawęda*. KAW Warszawa 1978.
15. Kuczyński Stefan K. – *Orzeł Biały i barwy biało-czerwone*

¹³ Bibliografia prezentuje najważniejsze publikacje dotyczącej polskiej flagi.

w polskich powstaniach narodowych XIX wieku,

„Niepodległość i Pamięć”, nr 10, 1998.

16. Kuczyński Stefan K. – *Symbolie narodowe w Powstaniu Listopadowym*, „Mówią Wieki”, nr 11, 1978.
17. Kuczyński Stefan K. – *Symbolika patriotyczna Wielkiej Emigracji*, „Mówią Wieki”, nr 12, 1981.
18. Lisowski Witold – *Polskie symbole narodowe*. Wydawnictwo Fundacja Grobu Nieznanego Żołnierza, Warszawa 1995.
19. Lisowski Witold – *Sercu bliskie. Polskie symbole narodowe Grób Nieznanego Żołnierza*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1983.
20. Łoza Stanisław – *Godło i barwy Rzeczypospolitej*, Warszawa 1921.
21. Miller Jan – *Chorągwie i flagi polskie*. Nasza Księgarnia, Warszawa 1962.
22. Opatek Mieczysław – *Białe orły. Rzecz o godle i barwach państwa polskiego*, Lwów 1921.
23. Russocki Stanisław, Kuczyński Stefan K., Willaume Juliusz – *Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej*, Wiedza Powszechna Warszawa 1978.
24. Wrona Jerzy – *Analiza elementów geograficznych i ich symboliki na flagach oraz herbach państw współczesnego świata*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2002.
25. Wróblewski Bohdan – *Znaki państwa polskiego. Herb, barwy, hymn*. Wersus-Nauka, Ziębice 2007.
26. Znamierowski Alfred – *80 lat biało-czerwonej*, „Nasz Dziennik”, 28-29 VIII 1999.
27. Znamierowski Alfred – *Insygnia, symbole i herby polskie. Kompendium*. Świat Książki, Warszawa 2003.
28. Znamierowski Alfred – *Stworzony do chwały*. Editions Spotkania, 1995.

Polska flaga w poezji

Nasza flaga, chociaż niestety w niewielkim stopniu, została dostrzeżona przez poetów w ich twórczości. Jako pierwszy w 1944 r., przebywając w obozie Altengrabow, Konstanty Ildefons Gałczyński napisał „Pieśń o fladze”.

Jedna była – gdzie? Pod Tobrukiem.

Druga była – gdzie? Pod Narvikiem.

Trzecia była pod Monte Cassino.

*A każda jak zorza szalona,
biało-czerwona, biało-czerwona!
czerwona jak puchar wina,
biała jak śnieżna lawina,
biało-czerwona.*

*Zebrały się nocą flagi.
Flaga fladze dodaje odwagi:
- No, no, nie bądź taka zmartwiona.
Nie pomogą i moce piekła:
jam ciebie, tyś mnie urzekła:
nie zmogą cię bombą ni złotem
i na zawsze zachowasz swą cnotę.
I nigdy nie będziesz biała,
i nigdy nie będziesz czerwona
jak wielka zorza szalona,
czerwona jak puchar wina,
biała jak śnieżna lawina,
najukochańsza, najmiłsza,
biało-czerwona.*

*Tak mówiły do siebie flagi
i raz po raz strzelił karabin,
zrobił dziurę w czerwieni i bieli.
Lecz wołały flagi: - Nie płaczcie!
Choćby jeden strzępek na maszcie,
nikt się zmienić barw nie ośmieli.
Zostaniemy biało-czerwone,
flagi święte, flagi szalone.
Spód Tobruka czy spod Murmańska,
niech nas pędzi dola cygańska,
zostaniemy biało-czerwone,
nie spoczniemy biało-czerwone,*

*czerwone jak puchar wina,
białe jak śnieżna lawina,
biało-czerwone.*

*O północy przy zielonych stolikach
modliły się diabły do cyfr.
Były szarfy i ordery, i muzyka
i stukał tajny szyfr.
Diabły w sercu swoim głupim, bo niedobrym
rozwiązywały biało-czerwony problem.*

*Flaga tkąta: - Czym powinna
zginąć bo jestem inna?
Bo nie taka... dyplomatyczna,
bo tragiczna, bo nostalgiczna;
ta od mgieł i tkliwej rozpaczki,
i od serca, które nic nie znaczy,
flaga jak ballada Szopenowska,
co ją tkąta Matka Boska.*

*Ale wtedy przyszła dziewczyna
i uniosła flagę wysoko,
hej, wysoko, ku samym obłokom!
Jeszcze wyżej, gdzie się wszystko zapomina,*

jeszcze wyżej, gdzie jest tylko sława
i Warszawa, moja Warszawa!
Warszawa, jak piosenka natchniona,
Warszawa biało-czerwona,
biała jak śnieżna lawina,
czerwona jak puchar wina,
biało-czerwona, biało-czerwona, hej, biało-czerwona.

Czesław Janczarski (1911-1971) – poeta piszący dla dzieci, napisał piękny wiersz „Powiewa flaga”

Powiewa flaga, gdy wiatr się zerwie
A na tej fladze biel jest i czerwień.
Czerwień – to miłość, biel – serca czyste
Piękne są nasze barwy ojczyste.

Tylko te dwa wiersze sławią naszą flagę i jej barwy. Jednakże w obecnych czasach dostępności Internatu i możliwości zaprezentowania swojej twórczości poetyckiej pojawiły się wiersze opisujące naszą biało-czerwoną. Niestety nie jest to poezja wysokich lotów. Zachęcamy więc wszystkich czytelników biuletynu do pisania utworów o fladze. Najlepsze prace nagrodzimy i umieścimy w biuletynie. Konkurs nie ma żadnych ograniczeń czasowych. Nagrody będą przyznawane co kwartał oraz dodatkowo spośród laureatów czterech kwartałów wyłonimy najlepszy utwór w danym roku. Prace nigdzie wcześniej nie publikowane prosimy przesyłać na adres: biuro@weksylogia.pl

Geneza i charakterystyka Dni Flagi w wybranych państwach

Są dwa czytelne źródła uzasadniające daty Dnia Flagi państwowej, narodowej lub cywilnej. Dzień zapisany w kalendarzach kilkudziesięciu państw najczęściej nawiązuje do:

1. Daty legalizacji wzoru flagi państwowej przyjętej za naczelny i obowiązujący symboliczny znak państwa i znak obywateli.

2. Ważnego wydarzenia w historii państwa, którego data została dodatkowo upamiętniona i uhonorowana przez ogłoszeniem dla tego dnia - Dnia Flagi.

3. Daty może ważnej lub przypadkowej, której znaczenia w historii państwa nie ogłoszono i w trakcie tego badania jednoznacznie nie rozpoznano.

Ad.1. Australia, Austria, Belgia, Chiny, Hiszpania, Japonia, Kanada, Kirgistan, Korea Płd., Luksemburg, Monaco, Maroko, Mauretania, Niderlandy, Norwegia, Stany Zjednoczone Ameryki, Turkmenistan, Włochy, Wyspy Zielonego Przylądka;

Ad.2. Argentyna, Dania, Finlandia, Kolumbia, Kuwejt, Polska, Portugalia, Peru, Rosja, Szwecja, Unia Europejska

Ad.3. Antigua Barbuda, Bangladesz, Benin, Bośnia, Czad, Dominika, Haiti, Honduras, Indonezja, Liberia, Madagaskar, Mali, Paragwaj, Sana Lucia, Swaziland, Vanuatu.

Geneza ustanowienia DF określa w poszczególnych państwach formy jego popularyzacji. W państwach, w których DF łączy się z ważną rocznicą historyczną obserwowane są uroczystości przygotowywane najczęściej przez państwo. Obserwuje się efekt synergii. Flaga jest dobrze widocznym znakiem dla takiego zdarzenia, które czerpie energię i wzbudza zainteresowanie. Organizatorzy państwowi i publiczni realizowanych uroczystości eksponują flagi narodowe i barwy państw dla nadania wyrazistości wizualnej przygotowanym w tym dniu defiladom, manifestacjom, parodom, pochodom, spotkaniom w parkach publicznych i zamieszczaniu okolicznościowych artykułów w prasie codziennej i tygodniowej. Wydarzenia te są zapowiadane intensywną, wielodniową informacją w najważniejszych środkach społecznego komunikowania. Atmosferę przygotowań i uroczystości współtworzy sektor turystyczny, gastronomiczny i drobnego handlu, który w czasie DF staje się

biznesem wiodącym. Tak jest w Stanach Zjednoczonych Ameryki i w państwach skandynawskich. Obserwatorzy często informują o DF w Szwajcarii obchodzonym 1 sierpnia. Szwajcarzy DF nie odnotowują, natomiast ze swojej flagi narodowej są dumni i eksponują ją często i masowo, np. w *dniu piwa* czy *dniu wina*. Wówczas obserwator może uznać, że uczestniczy w Dniu Flagi, co jest jedynie wrażeniem wynikającym z intensywności występowania flag Konfederacji.

Światowym liderem uroczystości flagowych są Amerykanie. 4 lipca jest świętem państwowym USA, ale DF, zapoczątkowany 14.6.1885 przez B. J. Cigrand'a w szkole publicznej we Fredonia w stanie Wisconsin rozrósł się do najważniejszego Dnia dla Amerykanów. Jest to *Dzień Obywateli* dla manifestowania amerykańskiej tożsamości. 14.6. to DF, ale częściej określane *Urodzinami Flagi*. Obchodzony z uczniami szkół Nowego Jorku DF 14.6.1889 przekonał władze Filadelfii do wsparcia inicjatywy tak, że już w 1892 Nowojorskie Towarzystwo Synów Rewolucji obchodziło masowo DF.

W 1914 Sekretarz Stanu Obrony Franklin K. Lane wystosował do Amerykanów wizjonerskie przesłanie dotyczące flagi. *Rozmawiałem rano z moją flagą, która wyznała mi, jestem niczym innym niż tym, czym mnie zrobiłeś. Powiewam przed twoimi oczami tak jasna jak moje barwy, które symbolizują ciebie.* Odezwa Franklina Lane przeszła do historii. Ugruntowała przywiązanie Amerykanów do swojej flagi i doprowadziła w konsekwencji do podpisania przez Prezydenta Trumana 3 sierpnia 1949 Decyzji Kongresu przyjmującego *Dzień Flagi Narodowej*.

Wkład Amerykanów w popularyzację DF na świecie jest znaczący. Amerykanie publikują najwięcej o swojej fladze. Mają 10 organizacji naukowo-badawczych i popularyzatorskich dla flagi USA i jej dnia – 14.6. Zasadą Amerykanów dla cywilizacji flagowej jest sformułowanie szczegółowej etykiety flagowej przyjętej i stosowanej w wielu krajach. Amerykanie ustalili, a społeczność międzynarodowa zaakceptowała, że najbardziej godnym unicestwieniem flagi narodowej, gdy jest uszkodzona lub zniszczona, jest jej honorowe spalanie. Ceremonia spalania flagi dokonuje się w Ameryce w DF, 14 czerwca o zmierzchu. Amerykanie wprowadzili żelazne zasady honorowania flagi narodowej, które są przyjmowane w wielu państwach niezależnie od systemu politycznego i wyznawanych wartości.

Flaga podniesiona nie może dotykać gruntu ani osób stojących pod flagą.

Flaga nie może pełnić funkcji dekoracyjnych ani użytkowych (przykrycie mównicy).

Flaga nie może być częścią ubioru z wyjątkiem jej pozycji we wzorach mundurów.

Flaga opuszczana ma być przyjmowana na dłonie i ceremonialnie złożona.

Flaga narodowa na obszarze kraju ma pierwszeństwo przed innymi i nie może być mniejsza od innych flag podnoszonych razem ani powiewać niżej.

W towarzystwie innych flag narodowych to flaga narodowa kraju eksponowania narzuca identyczne wielkości innym flagom. Jest pierwsza podnoszona i ostatnia opuszczana. Jej miejsce winno być centralne wśród innych flag. Flaga narodowa może być podnoszona w ciągu dnia. W czasie nocy winna być podświetlona.

FN podnoszona razem z hymnem narodowym musi mieć pełną harmonię czasu. Nie może być na maszcie przed ukończeniem hymnu ani opuszczona przed odegraniem hymnu. FN nie wolno składać w grobowcach w czasie uroczystości państwowych.

Wkład innych państw w dni flagi jest mniejszy. Francja i Hiszpania nie mają DFN. Hiszpanie uważają, że święto ich flagi jest, gdy odnoszą sportowe sukcesy i całe miasta wyglądają niezwykle paradnie. Austria w DF wygląda uroczysto, ale efekt ten ma bardziej cieszyć turystów a gospodarzom przynosić zwiększone obroty handlowe.

dr Władysław Serwatowski

Załącznik nr 1.

Państwo, wzór flagi od:	Partner w	Dzień Flagi Państwowej Narodowej, Obywatelskiej	Tło historyczne wprowadzenia flagi; proporcje	Konsolidacja wokół symbolu, przesłania do popularyzowania w Dniu Flagi (DF)
Austria, 1945 	UE	1 maja	Wzór flagi ustanowiono 1.5.1945; flaga z godłem jest flagą państwową, bez godła flagą narodową; proporcja 2:3	Upamiętnienie ustanowienia flagi państwowej i flagi narodowej; konsolidacja wokół symbolu
Azerbejdżan, 2009 	ONZ	1 września	Święto flagi państwowej ustanowił prezydent İlham Alijew w 2009, na pamiątkę przyjęcia w 1918 roku trójkolorowej flagi Demokratycznej Republiki Azerbejdżanu (1918-1920)	1.9.2010 w obecności Prezydenta otwarto plac Flagi Państwowej w Baku – 20,000 m.kw; W 2011, maszt 162 m. flaga 35x70 m
Belgia, 1831 	UE	23 stycznia	DF nawiązuje do 23.1.1831, oficjalnego ustanowienia wzoru Flagi Narodowej, 13:15 i Bandery cywilnej, 2:3	Popularyzacja flagi utworami Maurycego Maeterlincka "O flagach"
Dania, 1625 	UE	Niedziela Palmowa	Tworzenie państwa obywatelskiego, integracja z symbolami	Dannebrog, najstarsza flaga świata, od XIII w., potwierdzona 1625; 28:37
Dania, Grenlandia, 1985 	UE	21 czerwca	Flaga Cywilna i Bandera Cywilna Grenlandii przyjęte 6.6.1985, 2:3	Wspieranie inicjatyw obywatelskich dla wyrazistej tożsamości z Grenlandią
Dania, Wyspy Farerskie (Owce), 1948 	UE	25 kwietnia	Upamiętnienie działań floty wojennej Danii w II w. św. odnotował Winston Churchill w audycji BBC	Wspieranie inicjatyw obywatelskich dla wyrazistej tożsamości z Wyspami Faeroes
Estonia, 2006 	UE	4 czerwca	Instrukcja państw. z 1.1.2006 określa używanie flagi E; proporcji flagi 11:7 i niebieski jako 285 C wzoru Barw Pantone; barwy symbolizują: granat-niebo, czerń-ziemia; biel aspiracje wolności, nadzieje na przyszłość.	Wspólny Dzień Flagi Państwowej i FN; przypomina rolę org. stud. Vironia i ich barw na festiwalach piosenki; symb. patriot. 1905; w 1917 flaga, 24.2.1918 FN, 4.7.1929; ponownie 8.5.1990; 7:11

Finlandia, 1918 	UE	Sobota najbliższa 24.6 symbol środka lata	Święto Flagi Finlandii (Suomen lipun); obdarowywanie się różami, perłami i aleksandrytami	Flaga wywodząca się ze szwedzkiej. Wzór przyjęty 29.5.1918; regulacje 1.6.1978; 11:18
Finlandia, Wyspa Aland, 1954 	UE	28 kwietnia	Flaga Autonomicznej Prowincji Finlandii przyjęta 7.4.1954, 17:26	DF rola marketingowa dla wzmocnienia identyfikacji.
Hiszpania, 1936 	UE	29 sierpnia	Wzór flagi przyjęty 28.10.1981, 2:3	DF - Dekret gen. Franco z 29.8.1936 ustanowien flagi państw. narod. - cywilnej; gdy na pasie żółtym herb domu panującego flaga staje się państwową lub banderą. Konsolidacja narodu;
Litwa 	UE	1 stycznia	Rocznica podniesienia flagi Litwy na wieży w zamku Giedymina w Wilnie w 1919; konsolidacja narodu	Flaga państwowa, narodowa i cywilna; wprowadzona 11.11.1918; ponownie 20.3.1989; 1:2
Luksemburg, 1845 	UE	12 czerwca	DF wg wzoru Flagi Narodowej od 12.6.1845	16.8.1972 Przyjęto Akt o proporcjach Flagi 3:5.
Niderlandy, 1937 	UE	19 lutego	Flaga od 14.2.1796 wzór potwierdzony 19.2.1937, 2:3	DF znak od 1574 z pasem pomarańczowym dla ks. Williama I Orańskiego. W DF Królewskiej i Narodowej flagi są udostojnione wstążką pomarańczową.
Niemcy, 1949 	UE	9 maja	Wzór flagi ustanowiony 23.3.1848 w 1919 i 23.5.1949; wzór z herbem - flaga państwowa	Flaga narodowa, cywilna albo obywatelska to flaga bez herbu w sercu wzoru pasowego.
Polska 	UE	2 maja	Polska ma tylko flagę państwową. Prezydent Kwaśniewski powołał zespół dla przygotowania projektu o znakach narodu; planowano wprowadzić pojęcie flagi narodowej; zespół nie napisał uzasadnienia do Ustawy i przepisy dot. FN nie istnieją.	Wzór od 1916, przyjęty 1.8.1919; 5:8; flaga z herbem w polu białym to flaga państwowa (używają placówki w poza Polską, lotniska cywilne, porty morskie; wzór bandery; wzmacnianie świadomości historycznej i tożsamości.

Portugalia, 1911 	UE	30 czerwca	Flaga narodowa	Wzór flagi przyjęty 19.6.1911; 2:3
Szwecja 	UE	6 czerwca	Święto Narodowe Szwecji od 1983 - po decyzji Parlamentu Riksdag 1.12.2004; (6.6.1523 Gustaw Waza został królem Szwecji, 6.6.1809 ogłoszono szwedzką konstytucję, od 1916 obchodz. 6.6. DF szw.	Używana od XVI w. kod używania przyjęty 6.11.1663; proporcje 5:8 Flag Act przyjęty w 1982
Unia Europejska 	UE	9 maja	Dzień Europy - upamiętnia Deklarację R. Schumana; wzór flagi wg Salvador de Madariaga i Arsene Heitz; przyjął Komitet Ministrów Rady Europy 8.12.1955	Flaga Europy to Honorowe wyróż. trzecie w hierarchii Radę Europy. FE otrzymują gminy za otwarcia na Europę; Gdynia, Suwałki Częstochowa, Słubice, RE przyznaje 20 FH
Włochy 	UE	7 stycznia	Święto trzech barw - w słup; upamiętnia przyjęcia w 1797 Narodowej Flagi Włoch	Wzór flagi z 19.6.1946; 2:3; państwowa i narodowa mają jednolity wzór
Kanada, 1965 	NATO	15 lutego	Upamiętnienie przyjęcia FN Kanady; 21 stycznia DF Quebecu;	1948; przyjęcie wzoru flagi
Norwegia, 1821 	NATO	6 lutego i 17 lipca	6.2. oficjalny DF społeczności Sami; 17.7. całej Norwegii	Wzór flagi od 17.7.1821 dla bandery cywilnej na wodach Płn. Atlantyku; 8:11; od 1899 ten sam wzór i proporcje uzyskały bandera i bandera wojenna
Stany Zjednoczone Ameryki Płn. 	NATO	14 czerwca	DF USA – pamięć dla pierwszego wzoru flagi w 1777. Pierwszy DF w 1877 jako Flagi Stulecia. W 1916 Prezydent Woodrow Wilson proklamował czas obserwacji DF USA. W 1949 Kongres ustalił DF a Prezydent Truman 3.8.1949 podpisał Akt ustanawiając 14.6. DF	DF popularyzuje w kraju Kod Flagowy i etykietę flagową; szkoli jak podnosić flagę, jak opuszczać; jak harmonijnie współgrać z sygnałami tonalnymi przy podnoszeniu flag; jak oświetlać o zmierzchu; unicestwia się godnie flagi USA przez ich godne spalanie.
Antigua Barbuda, 1967 	ONZ	27 lutego	Brak danych	Forma popularyzowania państwa na światowym rynku turystycznym

Argentyna, 1820 	ONZ	20 czerwca	Rocznica śmierci Manuel Belgrano (1770-1820) polityka autora wzoru flagi Argentyny	
Aruba, 1976 	ONZ	18 marca	Brak danych	Forma popularyzowania państwa na światowym rynku turystycznym
Australia, 1891 	ONZ	3 września	3 września to rocznica pierwszego podniesienia Flagi Narodowej Australii w 1901; Uroczyste święto Flagi obchodzone w Sydney od 1985;	Święto Flagi proklamował Generalny Gubernator Sir William Deane w 1996; inicjatywa John Christian Vaughan - prezesa Austral. Królewskiego Towarzystwa Historycznego, 1988 (200 lecie Australii).
Azory, 1979 	ONZ	2 kwietnia	Autonom. Region Portugalii; flaga od 10.4.1979; 2:3	Forma popularyzowania na rynku turystycznym
Bangladesz, 1972 	ONZ	25 lutego	Brak danych	Edukacja narodowa
Benin, 1959 	ONZ	16 listopada	Brak danych	Edukacja narodowa
Boliwia, 1831 	ONZ	30 listopada	Wzór flagi przyjęty 5.11.1831, 2:3	Edukacja narodowa' czerwień - krew bohaterów, żółty - zasoby mineralne, zieleń - wieczna nadzieja
Bośnia, 1992 	ONZ	4 maja	Brak danych	
Brazylia 	ONZ	19 listopada	Flaga narodowa przyjęta 12.5.1992, 7:10	Edukacja narodowa i stymulowanie turystyki
Cape Verde, 1992 	ONZ	25 września	Flaga Narodowa i Bandera przyjęte 25.9.1992	Dzień Flagi to przypomnienie historii znaku szczytowego

Chiny 	ONZ	2 października	Flaga narodowa, przyjęta 1.10.1949; 2:3;	Budowanie państwa obywatelskiego wokół 4 gwiazd (robotnicy, chłopci, burżuazja i kapitalizm patriotyczny połączony dla budowy komunizmu
Curacao, 1984 	ONZ	2 lipca	Brak danych	Forma popularyzowania państwa na rynku turyst.
Czad, 1992 	ONZ	6 listopada	Brak danych	Edukacja narodowa
Dominika, 1965 	ONZ	9 listopada	Brak danych	Forma popularyzowania państwa na rynku turyst.
Haiti 	ONZ	18 maja	Brak danych	Edukacja narodowa
Honduras, 1849 	ONZ	18 stycznia	Brak danych	Forma popularyzowania państwa na rynku turyst.
Indie 	ONZ	31 sierpnia	DF popularyzuje wzór Flagi Narodowej przyjęty 22.7.1947	Edukacja narodowa
Indonezja, 1949 	ONZ	27 stycznia	Brak danych	Edukacja narodowa
Japonia, 1854 	ONZ	5 sierpnia	Dzień przyjęcia flagi	Integracja obywateli wokół symboli narodowych

Kirgistan, 1992 	ONZ	3 marca	Brak danych	Edukacja narodowa
Kolumbia, 1861 	ONZ	26 listopada	Brak danych	Edukacja narodowa
Korea Płd. 1950 	ONZ	25 stycznia	Dzień przyjęcia flagi	Integracja obywateli wokół symboli narodowych
Kuwejt, 1961; 1991 	ONZ	7 września; 26 lutego	Brak danych	Edukacja narodowa
Liberia, 1847 	ONZ	27 sierpnia	Brak danych	Edukacja narodowa
Madagaskar, 1958 	ONZ	14 października	Brak danych	Edukacja narodowa
Mali, 1961 	ONZ	1 marca	Brak danych	Edukacja narodowa
Maroko, 1915 	ONZ	17 listopada	DF nawiązuje do przyjęcia 17.11.1915 wzoru Flagi Narodowej i Państwowej	Edukacja narodowa
Mauretania, 1959 	ONZ	1 kwietnia	Dzień Flagi nawiązuje do wzoru Flagi Narodowej i Bandery 1.4.1959	Dzień Flagi jest popularyzacją najnowszej historii kraju
Meksyk, 1821 	ONZ	24 lutego	Rocznica ludzkiej Cortesa dotarli do Tenochtitlanu, 1520	Edukacja narodowa, historia pokonania Hiszpanów

Monaco, 1881 	ONZ	4 kwietnia	Dzień Flagi nawiązuje do przyjęcia wzoru Flagi Księstwa i Bandery Księstwa 4.4.1881	Integracja obywateli wokół symboli narodowych
Nowa Zelandia, 1902 	ONZ	12 czerwca	Brak danych	Integracja obywateli wokół symboli narodowych
Panama 	ONZ	4 czerwca	Brak danych	Edukacja narodowa
Paragwaj, 1842 	ONZ	27 listopada	Brak danych	Edukacja narodowa
Peru, 1825 	ONZ	7 czerwca; 25 lutego	Upamiętnienie rocznicy Bitwy pod Arica (z Chile) i śmierci dowódcy płk. Francisco Bolognesi, 1880	Edukacja narodowa
Rosja, 1991 	ONZ	22 sierpnia	Dekret z Prezydenta Rosji z 20.8.1994 o Święcie Flagi Narod. Fed. Rosyjskiej; barwy spopularyzował Car Aleksiej Romanow kazał podnosić bandery na jednostkach pływających Rosji; upamiętnił Traktat Petresburski z 1875 Cesarza Japonii z Carem Rosji.	Dzień flagi przypomina historię znaku zaszczytnego opisanego przez cara Piotra Wielkiego w 1699; powrót do flagi 22.8.1991 - Pucz w Moskwie z rola Jelcyna; proporcje flagi 2:3, zapis - Dekret z 11.12.1993; integracja obywateli wokół symboli narodowych
Santa Lucia, 1967 	ONZ	1 marca	Brak danych	Forma popularyzowania państwa na rynku turyst.
Swaziland 	ONZ	25 kwietnia	Brak danych	Edukacja narodowa

Tajlandia, 1917 	ONZ	28 września	Brak danych	Edukacja narodowa
Turcja, 1936 	ONZ	5 czerwca	Brak danych	Edukacja narodowa
Turkmenistan 1992 	ONZ	19 lutego	DF nawiązuje do 19.2.1992, przyjęto wzór Flagi Narodowej, 1:2 modyfikacja wzoru z 1.2.1977	
Ukraina, 2008 	ONZ	23 sierpnia	DF państwowej wzmacnia znak zaszczytny w oczach obywateli	Budowanie państwa obywatelskiego
Uzbekistan 1991 	ONZ	11 października	Brak danych	Edukacja narodowa
Vanuatu 	ONZ	12 marca	Brak danych	Popularyzowania państwa na rynku turystycznym
Wyspy Salomona, 1977 	ONZ	18 listopada	Brak danych	Popularyzowania państwa na rynku turystycznym
Zair, 1971 	ONZ	21 listopada	Brak danych	Edukacja narodowa
Republika Czuwaszka 	nd	29 kwietnia	Dzień symboli Republiki Czuwaszkiej, Ust. 19.4.2004	Integracja obywateli z Republiką

FLAŻKA

CIEKAWOSTKI WEKSYLOLOGICZNE

Krótką statystyką weksylologiczną

W polskim ustawodawstwie od 1918 roku wyrazy bądź wyrażenia dotyczące polskiej flagi wystąpiły w następujących ilościach:

1. Flaga – 146 razy
2. Polska flaga – 6 razy
3. Flaga polska – 13 razy
4. Flaga państwowa – 11 razy
5. Flaga narodowa – 2 razy
6. Barwy biało-czerwone – 1 raz
7. Biało-czerwone barwy – 1 raz
8. Biało-czerwone – 6 razy
9. Bandera – 170 razy
10. Bandera polska – 13 razy
11. Polska bandera -12 razy

SZACUNEK DLA FLAGI?!

Fot. Agnieszka Sadowska/Agencja Gazeta
<http://bialystok.gazeta.pl/bialystok/51,35241,15771683.html?i=4> (dostęp 10.04.2014)

To zdjęcie wykonano 9 kwietnia w Białymstoku na marszu pamięci w IV rocznicę katastrofy smoleńskiej. Co ta osoba manifestuje zakrywając tylne części ciała wygniecioną flagą?

Gdzie wyeksponowano te flagi? Pierwszy przykład złej kolejności flag.

Te same flagi w innej, ale również złej konfiguracji.
Kolejny przykład niewłaściwej kolejności flag.

Polska flaga na uwięzi (żeby nie uciekła).

To tylko kilka przykładów braku podstawowych wiadomości o tym jak należy traktować polską flagę.

Na koniec apel do wszystkich, którym polska flaga nie jest obojętna. Którzy w bieli i czerwieni widzą chlubną historię naszej Ojczyzny. Uczmy, uczmy i jeszcze raz uczmy szacunku do flagi, jej właściwego traktowania i eksponowania.

Krzysztof Jasieński